

Sygn. akt VII U 487/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2021 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 grudnia 2021 r. w Warszawie

sprawy M. S. (1)

z udziałem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 19 lutego 2020 roku nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 19 lutego 2020 roku nr (...) w ten sposób, że stwierdza, że Pani M. S. (1) jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom/u: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 lipca 2019 r.,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. S. (1) oraz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwoty po 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

W dniu 23 marca 2020 r. **M. S. (1)**, zastępowana przez pełnomocnika, złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 19 lutego 2020 r. nr (...), wnosząc o jej uchylenie oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Pełnomocnik odwołującej zakwestionował stanowisko organu rentowego, który stwierdził, że nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom od 1 lipca 2019 r. na podstawie umowy o pracę z płatnikiem (...) Sp. z o.o. Wyjaśnił, że płatnik jest właścicielem platformy internetowej planetplus.com zajmującej się zakupami on-line (e-commerce). Platforma działa w tzw. systemie cashback, tj. klienci otrzymują zwrot części środków w przypadku kupna towarów od jednego z partnerów platformy. Marketing stanowi istotny element funkcjonowania płatnika, ponieważ spółka prowadzi działalność w Internecie. Do czerwca 2019 roku działalnością marketingową płatnika zajmowała się firma zewnętrzna, jednakże w związku z rozwojem firmy oraz w celu zmniejszenia kosztów prowadzenia działalności zdecydowano się zatrudnić pracownika, którym została odwołująca. Odwołująca posiada wiedzę i międzynarodowe obycie w zakresie marketingu e-commerce, jest osobą odpowiedzialną, pracowitą i kreatywną. Okoliczność, że prywatnie jest żoną prezesa zarządu spółki w tym przypadku działała na jej korzyść,

ponieważ spółka miała dzięki temu szansę zatrudnienia osoby pewnej i zaufanej. Do obowiązków odwołującej należało wymyślanie i opracowywanie projektów akcji reklamowych, podsumowywanie i rozliczanie przeprowadzonych akcji reklamowych, wymyślanie scenariuszy reklamowych i pisanie tekstów. Odwołująca świadczyła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, w siedzibie spółki i bezpośrednio pod kierownictwem prezesa zarządu spółki. Przy tym okoliczność, że odwołująca stała się niezdolna do pracy wkrótce po zawarciu umowy wynikała z przyczyn losowych, jaką jest ciąża. W tych okolicznościach zarzuty ZUS, jakoby umowa o pracę została zawarta dla pozorów, nie jest podparta żadnymi argumentami merytorycznymi i stanowi jedynie błędną reinterpretację ustalonego w sprawie stanu faktycznego (odwołanie k. 3-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z 21 kwietnia 2020 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W ocenie organu rentowego w niniejszej sprawie doszło do obejścia prawa polegającego na tym, że rzeczywistym celem zawarcia umowy o pracę odwołującej z płatnikiem składek było stworzenie odwołującej warunków do uzyskania przez nią statusu pracowniczego rodzącego obowiązek ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji uzyskania prawa do zasiłku macierzyńskiego. Za powyższym zdaniem organu przemawia fakt, że przesłuchani w sprawie świadkowie nie potwierdzili faktu wykonywania pracy przez odwołującą, a ponadto okoliczność, że ubezpieczona od listopada 2018 roku pozostawała bez ochrony ubezpieczeniowej. Zgodnie z wyjaśnieniami płatnika, po odejściu odwołującej na zwolnienie lekarskie powstał dział marketingu, który miał przejąć jej obowiązki. Organ rentowy zwrócił również uwagę na to, że płatnik posiada zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, które na dzień 11 lutego 2020 r. wynosiły 263.000 zł, co stawia pod znakiem zapytania czy sytuacja finansowa spółki pozwalała na zatrudnienie ubezpieczonej za wynagrodzeniem w kwocie 7.080,60 zł. Wątpliwości organu rentowego wzbudził również fakt, że zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń nastąpiło dopiero 29 sierpnia 2019 r., a zatem w momencie, w którym małżonkowie prawdopodobnie mieli wiedzę o ciąży odwołującej (odpowiedź na odwołanie k. 30-32 a.s.).

W piśmie procesowym z 17 lutego 2021 r. zainteresowana **(...) Sp. z o.o.**, reprezentowana przez prezesa zarządu J. S. (1), wniosła o uchylenie decyzji, przychylając się do stanowiska odwołującej (pismo procesowe zainteresowanej k. 88-92 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca M. S. (1) posiada wykształcenie w zakresie projektowania wnętrz, w 2010 roku ukończyła licencjat na kierunku projektowanie wnętrz na Uniwersytecie (...) w L.. Ponadto odwołująca również kwalifikacje w zakresie projektowania graficznego przy użyciu oprogramowania (P.) oraz komunikacji wizualnej, nabyte w trakcie studiów oraz kursów prywatnych. (dyplom z rysunku w komunikacji wizualnej z tłumaczeniem k. 119-120 a.s., zaświadczenie k. 121 a.s., dyplom licencjacki z tłumaczeniem k. 123-124 a.s.; zeznania świadka J. S. (2) k. 175-176 a.s.; zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s.; zeznania odwołującej k. 209-212 a.s.).

W latach 2011-2018 M. S. (1) pracowała jako architekt wnętrz. Od 13 listopada 2018 r. przebywała na urlopie macierzyńskim w związku z narodzinami dziecka (zeznania odwołującej k. 209-212 a.s.).

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 27 grudnia 2011 r. Prezesem zarządu spółki jest J. S. (1), mąż odwołującej M. S. (2) (odpis z KRS k. 56-60 a.s., zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s.).

Przedmiotem działalności (...) Sp. z o.o. jest sprzedaż powierzchni reklamowych oraz usługi marketingowe. W 2019 roku zainteresowana łączyła się z inną spółką, (...) S.A., w związku z czym nabyła własność platformy internetowej planetplus.com. Platforma działa w tzw. systemie cashback, polegającym na tym, że klienci otrzymują zwrot części środków w przypadku kupna towarów od jednego z partnerów platformy. W związku z powyższym zainteresowana spółka prowadziła działalność marketingową w sieci Internet w celu promowania portalu i zachęcania użytkowników do tego, by z niej korzystali (zeznania świadków: E. K. k. 173-174 a.s., J. S. (2) k. 175-176 a.s., A. R. k. 176 a.s., S. G. k. 177 a.s.; zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s.).

Przed zatrudnieniem odwołującej (...) Sp. z o.o. korzystała usług marketingowych świadczonych przez firmy zewnętrzne, m. in. firmę (...). Współpraca z firmą nie układała się pomyślnie, firma nie spełniała oczekiwań zainteresowanej spółki. Z uwagi na powyższe czerwcu 2019 roku w zainteresowanej spółce powzięto decyzję o zatrudnieniu osoby, która byłaby odpowiedzialna za działania marketingowe (zeznania świadków: E. K. k. 173-174 a.s., J. S. (2) k. 175-176 a.s., A. R. k. 176 a.s., S. G. k. 177 a.s.; wydruki artykułów – koperta k. 183 a.s.; zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s.).

W czerwcu 2019 roku J. S. (1) zaproponował swojej małżonce, odwołującej M. S. (1), zatrudnienie w (...) Sp. z o.o. i powierzenie jej obowiązków związanych z marketingiem w spółce. W dniu 1 lipca 2019 r. M. S. (1) zawarła z (...) Sp. z o.o. umowę o pracę na podstawie której została zatrudniona na stanowisku creative manager, na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy i za wynagrodzeniem w wysokości 7.080,65 zł brutto miesięcznie. Zgodnie z umową do obowiązków odwołującej należało wymyślanie i opracowywanie projektów akcji reklamowych, podsumowywanie i rozliczanie przeprowadzonych akcji reklamowych, wymyślanie scenariuszy reklamowych i pisanie tekstów reklamowych oraz tworzenie koncepcji projektów graficznych (umowa o pracę z 01.07.2019 r. k. 131 a.s., zakres czynności pracownika k. 106 a.s.; zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s.; zeznania odwołującej k. 209-212 a.s.).

Odwołująca odbyła szkolenie wstępne w zakresie bhp oraz instruktaż stanowiskowy (karta szkolenia wstępnego k. 110 a.s.).

Po zawarciu umowy o pracę M. S. (1) została przedstawiona innym pracownikom jako osoba odpowiedzialna za marketing. Odwołująca odpowiadała za stworzenie strategii marketingowej spółki w ramach platformy internetowej planetplus.com. Czynności odwołującej polegały na rozbudowaniu sekcji blogowej platformy. Odwołująca przygotowywała newslettery oraz artykuły poświęcone konkretnej tematyce związanej z produktem oferowanym przez kontrahentów za pośrednictwem platformy, dotyczące m. in. wakacji i podróży mające zachęcić klientów do kupna i rezerwacji biletów oraz tematyce powrotu do szkoły w związku z ofertami na produkty w ramach wyprawki szkolnej, a także instrukcje o tym w jaki sposób i dlaczego warto korzystać z ofert dostępnych na platformie. Powyższe działania obejmowały w szczególności okazje cenowe i promocje oferowane przez partnerów zainteresowanej spółki, których produkty były dostępne za pośrednictwem portalu planetplus.com. Odwołująca przygotowała też sekcję mediów społecznościowych, a ponadto tworzyła projekty i koncepcje graficzne bannerów i newsletterów, które miały być wykorzystane do marketingu spółki. Odwołująca wykonywała pracę przede wszystkim zdalnie, a czasami również w biurze zainteresowanej spółki, które w 2019 roku mieściło się przy ul. (...), (...). Praca odwołującej była nadzorowana przez J. S. (1). Za wykonaną pracę odwołująca otrzymywała wynagrodzenie przelewem na rachunek bankowy (oświadczenie k. 97 a.s.; potwierdzenia przelewów k. 102-104 a.s.; karta wynagrodzeń k. 135-137 a.s.; zeznania świadków: E. K. k. 173-174 a.s., J. S. (2) k. 175-176 a.s., A. R. k. 176 a.s., S. G. k. 177 a.s.; wydruki artykułów – koperta k. 183 a.s.; zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s., zeznania odwołującej k. 209-212 a.s.).

Podczas wizyty u ginekologa w dniu 9 września 2019 r. u odwołującej stwierdzono ciążę. Od tego dnia M. S. (1) była niezdolna do pracy i korzystała ze zwolnienia lekarskiego do dnia porodu, tj. do 27 marca 2020 r. (odpis skrócony aktu urodzenia k. 44 a.s., karta ciąży k. 45-46 a.s.).

Z tytułu zawarcia umowy z zainteresowaną spółką odwołująca została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych dopiero w dniu 29 sierpnia 2019 r. Powyższe wynikało z opóźnienia przekazania dokumentacji do biura księgowego zainteresowanej spółki przez odpowiedzialną za to pracownicę E. K., która na przełomie lipca i sierpnia przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku ze złamaniem nogi (druk ZUS P ZUA k. 93-94 a.s.; zeznania świadek E. K. k. 173-174 a.s.; zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s.).

W okresie nieobecności M. S. (1) obowiązki w zakresie marketingu spółki powierzono S. G., zatrudnionej w połowie października 2019 roku na stanowisku marketing campaign manager. Po zatrudnieniu S. G. wdrożyła własną koncepcję prowadzenia marketingu w ramach platformy (zeznania świadków: E. K. k. 173-174 a.s., J. S. (2) k. 175-176 a.s., A. R. k. 176 a.s., S. G. k. 177 a.s.; zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s.).

Oprócz odwołującej, w okresie od stycznia do grudnia 2019 r. (...) Sp. z o.o. zatrudniła łącznie 22 osoby na podstawie umów o pracę oraz umów zlecenie. W przypadku osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę wynagrodzenie pracowników wahało się od kwoty 4.210,18 zł w przypadku osoby zatrudnianej na stanowisku helpdesk team leader do 11.000,00 zł w przypadku S. G. (wykaz osób zatrudnionych w (...) Sp. z o.o. w 2019 r. k. 101 a.s.).

M. S. (1) wróciła do pracy w (...) Sp. z o.o. 1 kwietnia 2021 r., kontynuując pracę w wymiarze 1/2 etatu, przy czym sygnalizowała chęć pracy jako architekt wnętrz. Od grudnia 2021 r. odwołująca podjęła zatrudnienie w firmie (...) za wynagrodzeniem w wysokości 4.000 zł netto (zeznania J. S. (1) k. 206-209 a.s., zeznania odwołującej k. 209-212 a.s.).

W związku z prowadzoną działalnością w latach 2017-2019 (...) Sp. z o.o. osiągnęła:

- w 2017 roku – stratę w wysokości 39.127,78 zł (przychód netto w wysokości 2.237.701 zł przy kosztach operacyjnych w wysokości 2.267.300,80 zł);
- w 2018 roku – zysk w wysokości 104.084,89 zł (przychód netto w wysokości 2.811.449,69 zł przy kosztach operacyjnych w wysokości 2.675.525,57 zł);
- w 2019 roku – stratę w wysokości 495.392,08 zł (przychód netto w wysokości 4.408.104,70 zł przy kosztach operacyjnych w wysokości 4.849.105,26 zł).

W listopadzie 2019 roku (...) Sp. z o.o. posiadała zaległości z tytułu nieopłaconych składek za okres od lipca 2018 r. do października 2019 r. na ubezpieczenie społeczne w łącznej kwocie 15.167,98 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 41.565,06 zł oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 12.548,10 zł. W grudniu 2019 roku zainteresowana spółka złożyła wniosek o rozłożenie powyższych należności na raty. Ostatecznie układ ratalny został zawarty z ZUS w 2020 roku (sprawozdania finansowe (...) Sp. z o.o. za lata 2018-2019 – koperta k. 183 a.s.; korespondencja e-mail z 25.11.2019 r. oraz z 11.02.2020 r., raport rozliczeń płatnika w (...) akta rentowe).

W związku ze zgłoszeniem przez M. S. (1) roszczenia o zasiłek chorobowy za okresie od 8 października 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wszczął z urzędu postępowanie w przedmiocie podlegania przez nią ubezpieczeń społecznych jako pracownika (...) Sp. z o.o. oraz wysokości podstawy wymiaru na te ubezpieczenia. Po przeprowadzeniu postępowania w powyższym zakresie ZUS (...) Oddział w W. wydał w dniu 19 lutym 2020 r. decyzję nr (...) na podstawie której stwierdził, że M. S. (1) jako pracownik płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2019 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ustalone w toku postępowania okoliczności, takie jak brak dowodów na faktyczne świadczenie pracy przez odwołującą, utworzenie nowego stanowiska celem zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń, brak ochrony ubezpieczeniowej bezpośrednio przed zgłoszeniem do ubezpieczeń, zgłoszenie do ubezpieczeń na krótko przed powstaniem niezdolności do pracy, niezatrudnienie nowego pracownika który przejąłby zakres obowiązków, niespójne i niewiarygodne zeznania świadków, brak dokumentów dopuszczających pracownika do pracy, złożenie dokumentu ZUS ZUA po obowiązującym terminie oraz zaległości płatnika z tytułu nieopłaconych składek wskazują, że dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń miało wyłącznie na celu uzyskanie prawa do wypłaty świadczeń, a nie faktycznie wykonywanie zatrudnienia (wniosek o zbadanie okoliczności związanych z ubezpieczeniem z 18.12.2019 r., zawiadomienia o wszczęciu postępowania z 23.12.2019 r., decyzja ZUS z 19.02.2020 r. – akta rentowe).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zebranych w sprawie dowodów z dokumentów oraz zeznań świadków oraz J. S. (1) i odwołującej. Zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd ocenił jako wiarygodny, spójny i nie budzący zastrzeżeń.

W ramach dowodów z dokumentów Sąd uwzględnił przede wszystkim dokumenty z akt osobowych odwołującej. Powyższe dowody, jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., Sąd uwzględnił jako stanowiące dowód

złożenia oświadczeń na nim wskazanych. Ponadto Sąd oparł się na dowodach w postaci dokumentacji medycznej odwołującej na okoliczność jej stanu zdrowia.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków E. K., J. S. (2), A. R. oraz S. G. w całości. Świadkowie, będący pracownikami zainteresowanej spółki, zgodnie potwierdzili, że w okresie wakacyjnym 2019 roku odwołująca została im przedstawiona jako osoba odpowiedzialna za marketing spółki oraz że uczestniczyła w spotkaniu dotyczącym strategii marketingowej, mieli więc świadomość jej zatrudnienia w spółce oraz faktu wykonywania przez nią pracy. Dodatkowo S. G. zeznała, że w ramach jej zatrudnienia zostały jej powierzone obowiązki o charakterze marketingowym w następstwie absencji odwołującej, wskazała również, że dysponowała gotowymi materiałami i koncepcjami wytworzonymi przez odwołującą.

Ponadto Sąd uznał za wiarygodne zeznania J. S. (1) oraz M. S. (1) na okoliczność zatrudnienia odwołującej, charakteru wykonywanych przez nią obowiązków, posiadanych przez nią kompetencji oraz okoliczności związanych z jej niezdolnością do pracy i późniejszego zatrudnienia po zakończeniu urlopu macierzyńskiego. Relacje stron w tym zakresie znajdowały odzwierciedlenie w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym i nie budziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było zasadne.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy między odwołującą M. S. (1) a zainteresowaną (...) Sp. z o.o. w doszło do nawiązania stosunku pracy, skutkującego objęciem odwołującej ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym. Organ rentowy zakwestionował zgłoszenie odwołującej do ww. ubezpieczeń z tytułu zawartej przez strony umowy z 1 lipca 2019 r., przyjmując, że umowa została zawarta jedynie w celu zagwarantowania odwołującej tytułu ubezpieczeń.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Z mocy ww. ustawy, tj. w myśl art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, pracownicy podlegają również ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowym. Objęcie ubezpieczeniem z tytułu zatrudnienia, zgodnie z art. 13 pkt 1 u.s.u.s., następuje od dnia nawiązania stosunku pracy do jego ustania. Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1320) pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Zgodnie z art 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. W ujęciu ww. przepisu stosunek pracy to relacja prawna łącząca pracodawcę i pracownika, na której treść składają się wzajemne prawa i obowiązki. Swoistość stosunku pracy wyraża się w jego cechach, które odróżniają go od stosunków cywilnoprawnych, a także zwyczajowej, okazjonalnej pomocy członków najbliższej rodziny świadczonej na rzecz określonego przedsiębiorcy, w ramach których świadczona jest praca. Do tych właściwości stosunku pracy należą: dobrowolność zobowiązania, zarobkowy charakter stosunku pracy, osobisty charakter świadczenia pracy oraz podporządkowanie pracownika co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy, wyrażające się również w możliwości wydawania pracownikowi poleceń dotyczących pracy.

W niniejszej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, zgodnie z którym strony spornej umowy o pracę zawarły ją po to, by zagwarantować odwołującej pracowniczy tytuł objęcia ubezpieczeniem społecznym, a w konsekwencji, świadczenia związane z macierzyństwem. Wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy powołał się zarówno na art. 83 § 1 k.c. przewidujący pozorność czynności prawnej, jak i art. 58 § 1 i 2 k.c., dotyczący nieważności czynności prawnej dokonanej w celu obejścia prawa oraz czynności prawnej niezgodnej z zasadami współżycia społecznego. Odnosząc się to powyższej argumentacji należy wyjaśnić, że ta sama czynność prawna nie może być jednak równocześnie

kwalifikowana jako pozorna (art. 83 § 1 k.c.) i mająca na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., II PK 163/05), gdyż przepis art. 83 k.c. i art. 58 § 1 k.c. stanowią odrębne, samodzielne i wykluczające się wzajemnie podstawy nieważności czynności prawnej. Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma tu niezgodność między pierwotnym aktem woli, a jego uzewnętrznieniem. Z kolei czynność prawna mająca na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.) polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Chodzi tu zatem o wywołanie skutku sprzecznego z prawem. Obejście ustawy to zachowanie podmiotu prawa, który napotykać prawny zakaz dokonania określonej czynności prawnej „obchodzi” go w ten sposób, że dokonuje innej niezakazanej formalnie czynności w celu osiągnięcia skutku związanego z czynnością zakazaną, a tym samym sprzecznego z prawem (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2005 r., III UK 89/05; z 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04). Wymaga przy tym zaznaczenia, że sąd ubezpieczeń społecznych nie jest jednak związany ustaleniami organu rentowego oraz przyjętą przez niego subsumpcją przepisów, gdyż sam dokonuje analizy sprawy, choć odbywa się to w zakresie wytyczonym skarżoną decyzją. W tym też kontekście zdaniem Sądu za podstawę faktyczną i prawną decyzji należało uznać uznanie przez ZUS, że odwołującą i zainteresowaną nie łączył stosunek pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. Ostatecznie dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy zasadnicze znaczenie ma więc nie to, czy umowa o pracę została zawarta i czy jest ważna (jako nienaruszająca art. 83 § 1 k.c. bądź art. 58 § 1 i 2 k.c.), lecz tylko to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 u.s.u.s.). O tym zaś, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, bądź wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy (essentialia negotii), a wynikających z art. 22 § 1 k.p., na czym skupiły się ustalenia i rozważania Sądu w niniejszej sprawie.

Kierując się powyższym Sąd Okręgowy w ramach niniejszego postępowania poddał weryfikacji wyrażone w skarżonej decyzji stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ostatecznie uznając, że było ono niezasadne. W ocenie Sądu w toku postępowania strony zaoferowały wiarygodny materiał dowodowy potwierdzający faktyczne istnienie i realizację łączącego je stosunku pracy.

W pierwszej kolejności Sąd zważył, że strony wykazały posiadanie motywu w zatrudnieniu odwołującej na podstawie umowy o pracę na stanowisku creative manager. Jak wynika z wyjaśnień prezesa zarządu zainteresowanej spółki (...), zatrudnienie odwołującej wynikało z potrzeb spółki, która w połowie 2019 roku potrzebowała osoby odpowiedzialnej za marketing. Dotychczas czynności w tym zakresie, co potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie, były realizowane przez firmy zewnętrzne, jednakże współpraca z nimi z perspektywy zainteresowanej spółki nie układała się pomyślnie. Ponadto J. S. (1) zwrócił uwagę na wymagania finansowe stawiane przez potencjalnych kandydatów do wykonywania pracy związanej z marketingiem, co pośrednio znajduje odzwierciedlenie w ustaleniach dotyczących świadka S. G., która będąc zatrudniona w spółce w miejsce odwołującej otrzymywała w istocie najwyższe wynagrodzenie ze wszystkich pracowników zainteresowanej. W tym kontekście decyzja J. S. (1) o zatrudnieniu odwołującej, będącej wprawdzie jego małżonką, mogła zostać uznana za racjonalną z perspektywy ekonomicznej. Odwołująca posiadała przy tym kwalifikacje korespondujące z zakresem powierzonych jej obowiązków, co potwierdzają przedstawione na tą okoliczność dokumenty w postaci dyplomów, a także zeznania świadków dotyczące wysokich kompetencji graficznych odwołującej.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdza również, że odwołująca faktycznie realizowała przewidziane w umowie o pracę obowiązki na stanowisku creative manager. Sąd dał wiarę zarówno jej zeznaniom, jak i zeznaniom J. S. (1) na tą okoliczność, uznając je za wiarygodne. Strony szczegółowo przedstawiły czynności, jakie odwołująca miała wykonywać. W szczególności odwołująca prezentowała w tym zakresie wiedzę, której stopień szczegółowości odpowiadał wiedzy posiadanej przez osobę, która czynności te faktycznie wykonywała. Z relacji stron wynikało, że odwołująca zajmowała się ogólnie pojętymi działaniami marketingowymi, co w praktyce sprowadzało

się do prowadzenia w ramach należącego do spółki portalu internetowego planetplus.com sekcji poświęconej zachęcaniu klientów do korzystania oferowanych na portalu usług i produktów partnerów zainteresowanej spółki. Odwołująca opracowywała treści o charakterze marketingowym i umieszczała je na portalu, tworzyła również sekcję social media oraz przygotowywała projekty koncepcji graficznych które były bądź miały być wykorzystane na wspomnianej wyżej stronie internetowej. Relacje stron w powyższym zakresie znajdowały przy tym odzwierciedlenie w dokumentach w postaci załączonych do akt sprawy wydruków artykułów sporządzonych przez odwołującą, jak również w zeznaniach świadków pracujących w zainteresowanej spółce w spornym okresie zatrudnienia odwołującej. Świadkowie potwierdzili, że odwołująca wykonywała pracę co do zasady w trybie zdalnym, przy czym widywali ją w biurze spółki mieszczącym się w 2019 roku w lokalu przy ul. (...) w W.. Ponadto wymienione wyżej dowody, jak również dokumenty w postaci listy płac i potwierdzeń przelewów potwierdzały przy tym, że realizowane przez odwołującą czynności odbywały się odpłatnie oraz w ramach podporządkowania pracowniczego, rozumianego jako organizacja czasu i miejsca pracy oraz wydawanie jej poleceń. Pozwalało to zatem uznać, że współpraca odwołującej i zainteresowanej spółki nosiła cechy stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p.

Sąd nie podzielił przy tym również wątpliwości organu rentowego co do możliwości finansowych spółki w zakresie zatrudnienia zainteresowanej za wynagrodzeniem w wysokości ok. 7.000 zł. Skoro w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym istotne jest ustalenie, czy strony łączył stosunek pracy, to kwestia wysokości wynagrodzenia przewidzianego w umowie o pracę wynagrodzenia ma zasadniczo znaczenie drugorzędne, tym bardziej, że organ rentowy nie kwestionował tak określony podstawy wymiaru składek. Niezależnie jednak od powyższego stwierdzenia, w toku postępowania płatnik składek przedłożył sprawozdania finansowe za lata 2018-2019 z których wynika, że spółka choć odnotowała znaczną stratę z działalności w 2019 roku, to jednocześnie nastąpiło istotne (niemal dwukrotne) podwyższenie jej obrotów finansowych w porównaniu do roku poprzedzającego, co też ocenie Sądu należy uznać za zupełnie wystarczające do zatrudnienia odwołującej za wynagrodzeniem przewidzianym w spornej umowie o pracę. Powołana przy tym okoliczność zadłużenia spółki z tytułu nieopłaconych składek, zgodnie z wyjaśnieniami J. S. (1) oraz korespondującymi z nimi informacjami wynikającymi z wewnętrznej korespondencji pracowników ZUS, została uregulowana poprzez ustalenie planu ratalnego spłaty zaległości spółki w 2020 roku. W tym kontekście warto również zauważyć, że S. G., zatrudniona w zainteresowanej spółce od października 2019 roku w związku z zastępstwem odwołującej, otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 11.000 zł brutto, co tym bardziej uprawdopodobnia zatrudnienie odwołującej za wynagrodzeniem w wysokości przewidzianej w spornej umowie. Przy tym żaden ze świadków nie wskazywał, by zainteresowana spółka miała problemy z wypłatą wynagrodzenia, zaś w przypadku odwołującej, jak sygnalizowano powyżej, okoliczność ta została udowodniona potwierdzeniami przelewu.

Ostatecznie Sąd nie podzielił również innych argumentów, które w ocenie organu rentowego miały przemawiać za pozorowaniem zatrudnienia odwołującej. Wprawdzie z przeprowadzonych w sprawie dowodów wynika, że zawierając sporną umowę o pracę M. S. (1) nie została skierowana na badania lekarskie, niemniej jednak w ocenie Sądu okoliczność ta nie świadczy automatycznie o pozorowaniu zatrudnienia, bądź jego podjęciu w celu obejścia prawa. Okoliczności te należy rozpatrywać z perspektywy obowiązków spoczywających na zainteresowanej spółce i jako takie nie powinny być oceniane na niekorzyść odwołującej. Z kolei okoliczność, że odwołująca przed zatrudnieniem w zainteresowanej spółce była ostatnio objęta ubezpieczeniem pracowniczym w listopadzie 2018 roku, zdaniem Sądu nie mogła prowadzić do uznania zatrudnienia za pozorne. Przeciwnie, podjęcie aktywności zawodowej przez osobę, która przez pewien czas nie była zatrudniona, należy pożytywać jako zjawisko korzystne tak społecznie, jak i gospodarczo. Przy tym zgodnie z wyjaśnieniami odwołującej, w jej przypadku przerwa w zatrudnieniu była związana z narodzinami pierwszego dziecka i związanym z tym okresem macierzyństwa. Tym bardziej nie sposób pożytywać chęci odwołującej do podjęcia zatrudnienia po tym okresie na niekorzyść.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy zważył, że spornej umowie o pracę z 2 maja 2019 r. nie sposób przypisać cech pozorowości, a stronom zamiaru obejścia prawa w celu osiągnięcia przez odwołującą korzyści kosztem pozostałych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych. Dokonane w sprawie ustalenia potwierdzają, że odwołująca wykonywała powierzone jej obowiązki zgodnie z umową oraz na zasadach określonych w art. 22 § 1 k.p., co skutkowało powstaniem między nią a zainteresowanym płatnikiem składek stosunku

pracy stanowiącego podstawę objęcia jej ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym. W konsekwencji należało stwierdzić, że przedmiotowa umowa stanowi tytuł podlegania przez M. S. (1) ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu od dnia jej zawarcia. Z tych też względów Sąd Okręgowy uznał wniesione odwołania za zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił skarżoną decyzję orzekając jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd Okręgowy rozstrzygnął o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) obciążając organ rentowy – jako stronę przegrywającą postępowanie – kosztami zastępstwa procesowego odwołującej się oraz zainteresowanej spółki.

SSO Renata Gąsior